

проведення НСРД не слідчим суддею, а керівником органу прокуратури (за відповідних умов, що склалися внаслідок воєнних дій на певній території).

Таким чином, складається ситуація, за якої у оперативних підрозділів відсутня правова база для проведення ряду оперативно-розшукових заходів в умовах воєнного стану. З метою усунення такого недоліку вважаємо за необхідне зазначити, що підготовка та проведення оперативно-розшукових заходів в умовах воєнного стану регламентуються також ст. 216 КПК України, а також внести зміни до ч. 2 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», а саме : «... Негласне обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, аудіо-, відеоконтроль особи, аудіо-, відеоконтроль місця, спостереження за особою, зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, накладення арешту на кореспонденцію, здійснення її огляду та виїмки, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу проводяться на підставі ухвали слідчого судді (або постанови керівника органу прокуратури – в умовах воєнного стану), постановленої за клопотанням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника, погодженого з прокурором.

Севрук Володимир Геннадійович,
провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент
Кротюк Андрій Миколайович,
завідувач Житомирського відділення навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання, Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

**ОКРЕМІ НАПРЯМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ
ВЛАСНОСТІ ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ОРГАНІЗОВАНИМИ
ГРУПАМИ І ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, ЯКІ
СФОРМОВАНІ НА ЕТНІЧНІЙ ОСНОВІ**

Крадіжки, пограбування, розбої, шахрайство та інші кримінально карані дії завжди бентежили спокій законотворчих громадян. Особливого резонансу в нинішніх умовах набувають випадки вчинення зазначених дій представниками етнічних меншин, які

проживають на території України та об'єднуються у злочинні угруповання за етнічною приналежністю до певної національності [1]. Як зазначається в науковій літературі, одним із напрямів удосконалення будь-якої діяльності [2; 3, с. 313].

У 2005 р. у м. Києві затримали дев'ять злочинних угруповань, які прибули з Грузії. До їхнього складу входили 28 осіб. Уже доведено, що вони скоїли 68 квартирних крадіжок [4]. Прокуратурою Луганської області для розгляду по суті до суду спрямовано кримінальну справу стосовно осіб, які на етнічній основі об'єдналися в організоване злочинне угруповання для вчинення злочинів. Зазначене угруповання протягом січня 2010 р. на території м. Луганська скоїло низку крадіжок шляхом проникнення у житло, унаслідок чого потерпілим завдано збитків на загальну суму понад 130 тис. грн. [5].

Прокуратурою Харківської області упродовж I півріччя 2019 р. вживались комплексні організаційно-практичні заходи, спрямовані на забезпечення ефективної реалізації визначених законом повноважень щодо зміцнення законності і правопорядку в регіоні, захисту інтересів громадян та держави. Водночас прокуратурою Харківської області у I півріччі 2019 р. знешкоджено 14 злочинних угруповань у складі 53 осіб, які вчинили 260 кримінальних правопорушень (найбільше у державі), викрито дві сформовані на етнічній основі злочинні групи. Зокрема, до суду направлено обвинувальні акти у наступних актуальних і резонансних кримінальних провадженнях вказаної категорії стосовно чотирьох осіб, які, діючи у складі організованої групи, сформованої на етнічній основі, вчинили на території м. Харкова та Харківської області 11 епізодів таємного викрадення чужого майна з проникненням до житла потерпілих, яким спричинили матеріальну шкоду на загальну суму понад 971 тис. грн. [6].

Одеські поліцейські затримали етнічну злочинну групу кримінального авторитету із Закавказзя. Її учасники підозрюються у низці крадіжок з квартир та приватних будинків одеситів. До обрання запобіжного заходу фігурантів віком 36-ти, 39-ти та 44-х років помістили в ізолятор тимчасового тримання. Працівники Управління карного розшуку ГУНП за силової підтримки батальйону поліції особливого призначення затримали зловмисників відразу після викрадення ними грошей та інших цінностей з приватного будинку на вулиці Пішеніна. Спільно зі слідчими відділу поліції № 1 Одеського районного управління поліції № 1 були проведені невідкладні обшуки, під час яких правоохоронці вилучили у фігурантів викрадені речі та знаряддя злочину [7].

За даними громадської організації «Імміграція – стоп!», 21 листопада 2011 р. у м. Харкові зареєстровано випадок пограбування, вчиненого іноземними студентами з Азербайджану [8; 9].

У жовтні 2018 р. прокуратура Полтавської області знешкодила міжрегіональну злочинну групу осіб, які грабували та катували літніх людей у їхніх помешканнях. Пенсіонерів били та погрозували

розпеченою праскою. Тоді ж прес-служба прокуратури Полтавщини повідомляла, що під час досудового розслідування правоохоронці зв'язували, що зловмисники пробиралися до будинків потерпілих. Пенсіонерів зв'язували та наносили тілесні ушкодження, зокрема – розпеченою праскою. Погрожуючи фізичною розправою, у них забирали гроші та особисті речі. Поліцейські знайшли та вилучили праску зі слідами, ймовірно, шкіри та крові потерпілих. Чотирьом затриманим особам повідомили про підозру у розбої та грабежі (ч. 3 ст. 187 та ч. 3 ст. 186 ККУ) [10].

За матеріалами справи, до складу злочинної банди увійшли четверо чоловіків ромської національності. Окрім етнічного походження, засуджених також об'єднували далекі родинні зв'язки. Зловмисники пограбували сім помешкань та познущались з їхніх господарів. Загальна сума награваного – понад 146 тис. грн. [10].

У 2020 р. на території Київської області виявили етнічну банду розбійників, на рахунку якої сім епізодів злочинної діяльності. Злочинці вчиняли розбійні напади на території Київської області та застосовували фізичне насильство до потерпілих. Під час розслідування встановлено, що організував та очолює озброєне об'єднання на етнічній основі мешканець м. Одеси. Усього до складу банди входили 5 осіб, серед яких громадяни Молдови, Грузії та України [11].

Розкриваючи спрямованість вчинення злочинів організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі, варто відзначити, що серед злочинів проти власності вимагання посідає основне місце у злочинній діяльності таких груп.

У 2008 р. з ресторану в м. Києві було викрадено китайського підприємця, якого було вивезено до м. Одеси, де його утримували на одному з ринків, піддаючи побиттям і знущанням. Викрадачі вимагали від нього боргової розписки на 90 000 доларів. За даними міліції, у викраденні брали участь два китайці та троє слов'ян. Китайців було затримано. Результат – проти Лю Фея порушено кримінальну справу. А ось Лю Ін Чунь, який має величезний авторитет серед босів китайських «тріад» м. Одеси, рішенням Шевченківського райсуду м. Києва випущено на волю. І це незважаючи на те, що на території України він був раніше засуджений за вимагання та хуліганство [12].

У 2019 р. співробітники Управління Служби безпеки України у Львівській області зупинили у м. Львові діяльність етнічного організованого угруповання, яке спеціалізувалося на вимаганні грошей у місцевих підприємців. Про це Львівському порталу повідомили у прес-службі Служби безпеки України у Львівській області [13].

10 грудня 2020 р. Національна поліція затримала лідера та дев'ятьох членів етнічної транснаціональної злочинної організації, яка, за даними слідства, займалась вимаганням коштів і викраденням людей у містах Києві та Одесі й діяла під керівництвом «вора в законі», який проживає у Росії. Усі вони кияни віком від 25 до 50 років, а деякі з них

були судимі за вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів. Ще четверо громадян Казахстану оголошені в розшук [14].

У 2019 р. виявлено етнічні злочинні групи, що «спеціалізувалися» на майнових злочинах, зокрема вимаганнях, на території Одеської та Миколаївської областей [15]. Цього самого року органами прокуратури Луганської області було виявлено одну групу з етнічними зв'язками, що займалася вимаганням грошових коштів у особливо великих розмірах [16].

Протидіючи таким злочинним зазіханням, правоохоронні органи ведуть активну і систематичну боротьбу з цим видом злочинів. Ситуація погіршується нерідко і тим, що потерпілі не звертаються в правоохоронні органи, думаючи, що вони не зможуть надати їм дієву допомогу в розшуку майна і викритті винних. Наразі основною сферою кримінальної активності етнічних угруповань на території України є шахрайство.

У контексті цього цілком прийнятною є позиція А. А. Патики, згідно з якою серед етнічних організованих груп і вчинення ними різних видів шахрайства, значна увага приділена тим, що вчиняються особами ромської національності. Труднощі полягають у встановленні та перевірці особистості, через відсутність у затриманих документів, що посвідчують особу, застосування гіпнозу до осіб, щодо яких вчиняються шахрайства тощо [17].

Отже, чітке визначення психологічних складових шахрайських дій із застосуванням обрядів ворожіння у психотехнологічному контексті, а також якісне розмежування злочинного та природного поведіння при здійсненні шахрайських дій з технологічним застосуванням довірчих стосунків і відносин дозволяє, безпомилково дає змогу кваліфікувати приховані під виглядом звичайних цивільних відносин шахрайські дії як суто злочинні діяння.

Список використаних джерел

1. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 1092 с.

2. Половніков В. В., Халимон С. І. Проблеми правового регулювання оперативно-розшукової діяльності: пошук шляхів вирішення. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2017. Вип. 3. (Серія «Юридичні науки»). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2017_3_4.

3. Павленко С.О. Основи оперативно-розшукової тактики: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 624 с.

4. Климковська Н. Кількість тяжких злочинів у Києві зменшилась. Газета «Хрещатик». URL: <http://kreschatic.kiev.ua/ua/2700/art/26566.html>.

5. Етнічне угруповання зі злочинним нахилом. Прокуратура Луганської області. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/regions_news_detail?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=40125.